

Norske Dansekunstners innspill til budsjettforslaget fra Kunnskapsdepartementet for 2025

Norske Dansekunstnere er et fag- og kunstnerforbund som organiserer om lag 900 dansere, koreografer og pedagoger. Vårt innspill til budsjett for 2025 gis med et ønske om å bidra til regjeringens mål for utdanningssektoren og sikre at dans som kunstform har rettferdige rammer innen denne. Vi setter særlig pris på satsningsområdene som tangerer dans i utdanningssektoren. Herunder:

- en mer praktisk og variert skole (Stortingsmelding 34 (2023-2024))
- nye studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning og i høyere utdanning

Dans er en kunstform som bidrar sterkt i et folkehelseperspektiv for barn og unge, fysisk, sosialt og dannende. Med en profesjonell kunstnerskare, i likhet med hele kunstfeltet, bidrar kunstformen til demokrati, nytenking og en avgjørende fri stemme. Lik mulighet til å uttrykke, skape og dele gjennom kunstformen er derfor essensielt både for folkehelse og for å sikre bred representasjon blant fremtidens dansekunstnere.

Tilgang til kunstformen gjennom en skole og fritid med danseundervisning av høy kvalitet og et videre helhetlig løp fra barn til profesjonell for de som ønsker det, er avgjørende for en kvalitativ sterk rekruttering av dansekunstnere til yrkeslivet som utøvere, skapere og pedagoger i dansekunsten. Som igjen bidrar til neste generasjons dansekunstnere.

Tre grep i budsjettforslaget svekker dette helhetsbildet imidlertid, og vi oppfordrer til følgende justeringer:

1. Kompetansekrav for undervisning i estetiske fag i skolen

Som forbund er vi glade for at Stortingsmelding 34 (2024-2025) anbefaler at man i større grad legger til rette for aktiv og praktisk skolehverdag. Dette åpner opp for at dans igjen inngår også som en del av hverdagen til alle barn og unge, noe som tidligere reformer har svekket. Skolen har en sterk rolle som tilrettelegger for kjennskap til kunstformene og ikke minst kunnskap om, ferdigheter innen og forståelse av verdien av kunstfagene. Denne kompetansen kommer til å ha stor betydning for framtidens borgere, deres livsmestring og evne til å stå i og bidra til verdiskaping i et arbeidsliv. Regjeringen foreslår å bevilge 210 millioner kroner for å følge opp tiltakene i stortingsmeldingen med mål om "betre læring, motivasjon og trivsel" (Stortings meld 34). Samtidig vil regjeringen videreføre satsing på utstyr og lokaler og ikke minst påpekes det at "lærarar med god kompetanse er det aller viktigaste for motivasjonen og læringa til elevane" (St. Meld 34).

Vi verdsetter satsing på lokaler og utstyr da dette går noe av veien for å sikre lik tilgang på skole uavhengig av funksjonsvariasjoner. Likefullt støtter vi en praktisk og mer aktiv skole. Vi stiller oss imidlertid kritiske til om "lærer med god kompetanse" er ivaretatt når det både er lovlig og vanlig at lærere i de praktiske og estetiske fagene på trinn 1 til 7 ikke har utdanning i disse fagene.

Forslag til komiteemerknad: Komiteen ber regjeringen innføre kompetansekrav for å undervise i de estetiske fagene på samme nivå som for andre fag, dvs minimum 60 studiepoeng på ungdomstrinnet og minimum 30 studiepoeng på trinnene 1 til 7.

2. Samarbeid mellom kulturskole og danseskoler for økt tilgang på danseundervisning blant barn og unge

Et viktig grep for å sikre lik tilgang til å uttrykke seg gjennom kunstformene er gjennom de kommunale kulturskolene. Dans undervises i dag både i kommunale kulturskoler og i private danseskoler. Dette likner på mange måter på korpsbevegelsen der korps og kommunale kulturskoler sammen bidra til at store deler av barn og unge har mulighet til å delta i et korps av god kvalitet og profesjonelle musikkpedagoger har mulighet til rettmessige ansettelsesforhold i kulturskolen. Dette samarbeidet er ikke satt i system på lik måte innen danseundervisning og vi har i stedet en situasjon der den private danseskolens eksistens trues av den kommunale kulturskolen. I stedet for et rikt tilbud til barn og unge får man en reduksjon i tilbud gjennom denne konkurransen. Å drive privat danseskole er ikke en lukrativ virksomhet. Betalingsviljen til foreldre er svært begrenset og formålet til skolene er å nå alle, ikke de få. Den økonomiske situasjonen til danseskolene er såpass under press at rimelig lønn til dansepedagogene er utfordret. Når så en kommunal kulturskole setter opp et tilbud i samme lokalmiljø forsvinner livsgrunnlaget for danseskolen, og kommunen mister kompetansen, heller enn å bidra til å bevare denne i lokalsamfunnet. For ikke å utkonkurrere en lokal ildsjel unnlater enkelte kommuner å tilby dans, noe som heller ikke er heldig da private initiativer vanskelig kan sikre lik tilgang gjennom subsidierte priser for eksempel. Situasjonen er ikke til elevenes beste eller til det beste for å sikre lik tilgang til kunstformen. Det finnes en modell som motvirker dette, i samarbeidet mellom kulturskoler og kor, korps og orkestre. Vi oppfordrer til å se på muligheter for samarbeid mellom kulturskoler og private aktører innen danseundervisning og foreslår å vurdere modellen som er etablert mellom kulturskole og kor, korps og orkestre (KKO).

Forslag til komitemerknad: Komiteen ber regjeringen utrede muligheter for systematisk samarbeid mellom danseskoler og kulturskoler for å sikre tilgang til dans for elever i hele landet. Utredningen skal ha som mål å sikre god kvalitet og lik tilgang til danseundervisning i hele landet og undersøke måter dette kan gjøres i samarbeid mellom offentlige og frivillige/private tilsvarende slik det er mellom kor, korps og orkestre og kommunale kulturskoler.

3. Sikre fremtiden til de kunstfaglige utdanningsinstitusjonene

Med endringer i finansieringen av universiteter og utdanning er ett mål å forenkle tildelingene til utdanningssektoren og man går fra seks til tre finansieringskategorier. Endringen vil ikke i seg selv endre bevilgningen til institusjonene, men nye studieplasser innen dansekunst vil heretter bli finansiert med et mye lavere beløp enn med tidligere beregningsmodell. For musikkfeltet, som er i samme situasjon, vil en gjennomsnittlig plass på NMH bli grunnfinansiert med ca. 93 000kr, i stedet for dagens sats på ca. 206 000kr (Creo). Kunstfagene kan vanskelig effektiviseres, da pensum ligger i praksisene, i produksjonene og i kroppene. For utdanningsinstitusjonene med dans som fag går slike kutt direkte ut over omfanget av plasser og/eller kvaliteten på undervisningen. Vi har fått informasjon fra våre medlemmer innen denne sektoren at det allerede ser ut til å prege omfanget av undervisning for fremtidens danselever, tilgangen på lærere innen større sjangermangfold og usikkerhet i institusjonens fremtidige kapasitet til å undervise i dansefagene.

Norske Dansekunstnere mener det er vesentlig for representasjonene i kunstfeltene at ikke kunstutdanning overlates til de private. En underfinansiering av utdanningene innen dans kan på sikt bidra til en nedgang i offentlige utdanningsinstitusjoner innen dans og svekke kunstformens relevans på sikt og i verste fall dens eksistens. Det er heller ikke anbefalt å belage seg på utdanninger i utlandet

for ivaretagelse av kunstformen. En slik dreining er også imot kulturpolitiske satsinger. Kunsthøgskolen i Oslo er eneste institusjon med høyere utdanning innen klassisk ballett for eksempel. Dette er et utdanningsområde som ikke umiddelbart kan forvaltes på private premisser og det er en kulturpolitisk viktig sak at ballettutdanning skal være tilgjengelig i Norge, jfr satsingen på Den norske opera og nasjonalballett som statlig institusjon.

Forslag til komiteemerknad: Vi ber utdannings- og forskingskomitéen om å sikre utdanning og forskning på kunst- og designfeltet, til beste for kunst- og designfeltet som helhet, ved å legge til rette for en annen kategorisering av dansefagene i høyskolesektoren, tilsvarende øverste nivå.

Live Rosenvinge
forbundsleder

